

Επανάδρυση ΠΑΣΟΚ

Συνέντευξη του Μίμη Ανδρουλάκη στον Τάσο Παππά
(Δημοσιεύθηκε στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία - 2/12/07)

Υπεύθυνος πολιτικών θέσεων σ' ένα Συνέδριο Επανάδρυσης; Ποια είναι η κύρια δυσκολία;

Χρειάζεσαι μια αρχική «κρίσιμη μάζα» ιδεών, καινοτομιών, ανθρώπων και πρωτοβουλιών για να μην κολλήσεις στα ίδια και στα ίδια. Δεν είναι ένα μονόπρακτο έργο. Δεν τα αλλάζεις όλα με τη μία. Είσαι σε μια καμπή και πρέπει να ανακαλύψεις εκείνον το βασικό κρίκο που θα τραβήξεις για να διεγείρεις μια ακολουθία μεταβολών, μια αλυσιδωτή αντίδραση που θα πολλαπλασιάσει την αρχική σου κίνηση. Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος να μην τον βρεις ή να πας σε λάθος κρίκο, σε λάθος χρόνο με λάθος ανθρώπους. Η «επανάδρυση» είναι μια μη γραμμική εξίσωση με αρκετούς «γνωστούς αγνώστους» και «αγνώστους αγνώστους».

Ωστόσο αρκετές φορές στο παρελθόν έχει προαναγγελθεί επανάδρυση τουλάχιστον από ορισμένα στελέχη αλλά δεν προχώρησε.

Ναι, μπορεί να γίνει ένα κλισέ. Το ΠΑΣΟΚ είχε πέσει στο παρελθόν στην παγίδα της συνεχούς και εύκολης επιτυχίας. Στο λάθος δόγμα: «ομάδα που κερδίζει δεν την αλλάζεις». Τώρα η δεύτερη εκλογική ήττα αλλά και η γενικότερη κρίση της ευρωπαϊκής αριστεράς φέρνουν στην επιφάνεια σωρευτικά μια σειρά υπόγειες μετακινήσεις των συνόρων, νέες προκλήσεις και μια βαθύτερη κρίση εκπροσώπησης. Δηλαδή ούτε εμείς μπορούμε να εκπροσωπήσουμε τις «παλιές» κοινωνικές δυνάμεις με τον παλιό τρόπο, πολύ περισσότερο τις «νέες», ούτε βέβαια αυτές θέλουν να εκπροσωπηθούν με τον ίδιο τρόπο. Η ριζική ανασυγκρότηση του ΠΑΣΟΚ - ιδεολογική, προγραμματική, ηθική, αισθητική, οργανωτική- , παρά τις έντονες ελληνικές ιδιαιτερότητές της, εγγράφεται τελικά σε μια ριζική μετατόπιση του «σοσιαλδημοκρατικού παραδείγματος» στην Ευρώπη. Να γιατί αντέδρασα στην αυταπάτη ότι είναι πολύ καλό το «προϊόν» και το μόνο που χρειάζεται είναι να αλλάξουμε τον «πωλητή».

Ποια πρόκληση θεωρείς σημαντικότερη;

Είναι ο Νέος Καπιταλισμός, η βαθιά μετάλλαξη του καπιταλισμού που βάζει σε κρίση παλιά εργαλεία της αριστεράς, μεταβάλλει το πεδίο της και επιβάλλει ένα νέο ιστορικό για την Αριστερά στην Ελλάδα, την Ευρώπη, τον Κόσμο.

Είχε ξεχάσει το ΠΑΣΟΚ να αναφέρεται στον καπιταλισμό.

Ναι, υπάρχει η αυταπάτη γενικότερα στην αριστερά ότι είναι μια «απέξω» δύναμη στον καπιταλισμό ενώ αντίθετα γενετικά εγγράφεται στις αντιθέσεις και τις κρίσεις του. Ο Μάρξ αφιέρωσε τη ζωή του για να γράψει το «Κεφάλαιο» όχι τον «Σοσιαλισμό».

Σε τι συνίσταται το «Νέο» στον καπιταλισμό;

Το χρηματοοικονομικό υπερέχει του παραγωγικού. Η οικονομία της καινοτομίας υπερέχει της παραδοσιακής. Το παγκόσμιο του εθνικού αν και ταυτόχρονα με την τάση της παγκοσμιοποίησης, της σύγκλισης και ολοκλήρωσης των αγορών έχουμε την αντίθετη τάση της διαφοροποίησης των αγορών, της ανάδυσης νέων δυναμικών πόλων ιδιαίτερα στην Ασία και της γιγάντιας μετατόπισης του πλούτου από παραδοσιακά σε νέα κέντρα. Έτσι διαπιστώνουμε την κρίση οικονομικής ηγεμονίας των ΗΠΑ που παίρνει τη μορφή της κρίσης του δολαρίου στην πορεία για σταδιακή συγκυριαρχία με το ευρώ, το γιεν και αύριο το γουαν ή με πιθανά κοινά νομίσματα στην Ν.Α. Ασία και τον αραβικό κόλπο. Έχουμε ακόμα την ανάδυση, δίπλα στις τράπεζες, στους παλιούς παίχτες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, νέους «εναλλακτικούς» παίχτες όπως τα hedge funds και τα private equities καθώς και νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα που διασκορπίζουν και θεωρητικά μειώνουν τους κινδύνους ενώ μπορεί να τους συγκεντρώσουν επικίνδυνα και να προκαλέσουν μια μεγάλη κρίση, τις πρώτες δονήσεις της οποίας βιώνουμε εδώ και τρεις μήνες. Όλα αυτά ακούγονται πολύ θεωρητικά αλλά κάθε μέρα πέφτουμε πάνω τους είτε μιλάμε για το ευρώ και το Χρηματιστήριο είτε για εξαγορές και συγχωνεύσεις, είτε για την Εθνική, τον ΟΤΕ και τη ΔΕΗ.

«Επιστροφή στις ρίζες;»

Επιστρέφω στον τόπο που ξεκίνησα και τον βλέπω για πρώτη φορά, με νέο βλέμμα. Ανανεώνω τις ρίζες μου. Διαφορετικά βυθίζομαι σε μια οπισθοδρομική νοσταλγία.

Γράψατε ότι η «επιστροφή στις ρίζες» και η «αριστερή στροφή» μπορεί να οδηγήσει στη χώρα του τίποτα και του πουθενά. Πώς μπορεί να συμβεί αυτό και τι πρέπει να γίνει για να αποφευχθεί μια τυφλή πορεία;

Το έδαφος έχει μετακινηθεί. Η αριστερά τοποθεσία στην οποία πρέπει να μετακινηθούμε δεν υπάρχει έτοιμη. Πρέπει να αναδημιουργήσουμε την δική «μας» αριστερά και το δικό μας «κέντρο», δηλαδή το νέο κεντρικό πεδίο για την ανασύνθεση της δημοκρατικής αριστεράς και κεντροαριστεράς με το άρωμα του 21^{ου} αιώνα.

Ο Λ. Κύρκος και ο Ν. Κωνσταντόπουλος προτείνουν συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΣΥΡΙΖΑ. Είστε ο πρώτος διδάξας. Υπάρχουν σήμερα οι προϋποθέσεις;

Πιστεύω βαθύτερα μέσα μου όπως πριν 17 χρόνια στον κοκκινοπράσινο «αστερισμό». Μπορούμε να ξεκινήσουμε εκεί που υπάρχουν οι προϋποθέσεις και στην πορεία θα ωριμάζουμε και στο πεδίο της γενικότερης προγραμματικής σύγκλισης.

Τι πρέπει ν' αφήσει πίσω του το ΠΑΣΟΚ και τι να εγκαταλείψει ο ΣΥΡΙΖΑ ώστε να διαμορφωθούν συνθήκες διαλόγου;

Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να υπερβεί τον κυβερνητισμό και ο ΣΥΡΙΖΑ το φόβο της εναλλακτικής λύσης και της κυβερνητικής προοπτικής στο πεδίο που από κοινού έχουμε επιλέξει, της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Σ' αυτή τη φάση το

ΠΑΣΟΚ δεν έχει την πολυτέλεια του SPD που μπορεί να σχηματίσει αύριο κυβέρνηση με το Κόμμα της Αριστεράς ή τους Πράσινους ή ακόμα και με τους Ελεύθερους Δημοκράτες. Πρέπει να δημιουργήσει ένα πλειοψηφικό ρεύμα για να υπάρξει εναλλακτική λύση στη δεξιά.

Γιατί είσαστε τόσο επιφυλακτικός με τη δημιουργία ρευμάτων στο εσωτερικό του κόμματος στην παρούσα φάση;

Όχι στα ρεύματα, αλλοίμονο, αλλά στα ψευδεπίγραφα «ρεύματα» από τη μετάλλαξη και περιχαράκωση των εκλογικών μηχανισμών των υποψηφίων σε «υπο-κόμματα». Άλλωστε ήταν εξ αρχής προφανές ότι οι ιδεολογικές διαφορές εντός των λεγόμενων στρατοπέδων ήταν πολύ μεγαλύτερες απ' ότι μεταξύ των υποψηφίων προέδρων.

Τι θα πρότεινες στον Παπανδρέου και τον Βενιζέλο;

Στον πρώτο να προκαλέσει ένα δημιουργικό σοκ ανοιχτής καρδιάς που θα ανασυνθέσει την ενότητα του κόμματος πέρα από τους διαχωρισμούς του χθες. Στον Βαγγέλη να δαμάσει τα προσόντα του στην κοινή προσπάθεια για τη νίκη, να ασκηθεί στη διαλεκτική της εποικοδομητικής αναμονής και να διαβάσει το βιβλίο «The Second Bounce of the Ball».

Ωστόσο ο Παπανδρέου δεν υπήρξε γενναιόδωρος στη συγκρότηση των διαφόρων οργάνων.

Πιστεύω ότι τη «συστολή» θα την διαδεχθεί η ευρύτερη δυνατή «διαστολή». Έχει φαντάζομαι σχέδιο Άλφα, Βήτα...που θα εξασφαλίσει μέσα από το Συνέδριο την ανάδειξη όλων των δημιουργικών δυνάμεων του κόμματος ιδιαίτερα της νεότερης γενιάς πέρα από τις στοιχίσεις και τις επετηρίδες του χθες.

Ακούω μπόλικη ρητορεία κατά της διαπλοκής και της μιντιοκρατίας. Προτάσεις δε βλέπω...

Μα δεν είναι απλό ζήτημα ή ηθικολογικό. Η υπέρβασή της απαιτεί ριζική μετατόπιση των ισορροπιών του ελληνικού καπιταλισμού. Η μιντιοκρατία και η λεγόμενη διαπλοκή είναι κορυφή ενός παγόβουνου. Συνδέεται με τα κρατικο-ολιγαρχικά χαρακτηριστικά του ελληνικού καπιταλισμού όπως: τον καθοριστικό ρόλο που παίζουν οι προνομιούχοι δεσμοί με την κρατική χρηματοδότηση και η κυριαρχία των ισχυρών insiders. Τον ελεγχόμενο, περιορισμένο ανταγωνισμό που πλήττει τους καταναλωτές και περιορίζει τον ζωτικό χώρο για τις ανερχόμενες καινοτόμες επιχειρήσεις ιδιαίτερα τις ΜΜΕ. Την επιβολή μιας κατανομής των πόρων που ευνοεί τις καθιερωμένες ολιγαρχικές ομάδες σε βάρος των επενδύσεων σε «ανθρώπινο κεφάλαιο». Τη διατήρηση ενός status quo στην πολιτική και στην οικονομία. Οι ολιγαρχικές αυτές ομάδες θέλουν να μετατρέψουν την οικονομική τους εξουσία σε πολιτική εξουσία περιορίζοντας δραστικά την αυτονομία της πολιτικής κυρίως μέσω της μιντιοκρατίας. Φαντασιώνονται ότι αυτές ανεβάζουν και κατεβάζουν κυβερνήσεις.

Στην επικαιρότητα έχει έλθει ξανά με ορμή ένα θέμα της ειδικότητάς σου, το ασφαλιστικό. Είμαστε μπροστά στο «Βαμπίρ και Κανίβαλοι».

Η Δεξιά δεν ενδιαφέρεται για αλλαγές που θα κάνουν βιώσιμο το ασφαλιστικό σύστημα. Θέλει να το αφήσει σε σταδιακή βύθιση ώστε μια μέρα, αργά ή γρήγορα, το κράτος να περιορίσει τις υποχρεώσεις του στην ελάχιστη εγγυημένη σύνταξη. Σταδιακή εξίσωση προς τα κάτω. Γενικότερα θέλει να υποβαθμίσει τις δημόσιες υπηρεσίες (νοσοκομεία, σχολεία) και τις συντάξεις σ' ένα «δίχτυ ασφαλείας», τριτοκοσμικού χαρακτήρα, σ' ένα κατώτερο «εγγυημένο» επίπεδο πτωχοκομείου, ακατάλληλο όχι μόνο για τις μεσαίες τάξεις αλλά και για το μεγαλύτερο μέρος του κόσμου της εργασίας που θα στρέφεται στις ιδιωτικές. Να γιατί φώναζα για την «παγίδα των ελαχίστων».